

Sygn. akt I UK 235/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 września 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło (przewodniczący)

SSN Bohdan Bieniek

SSN Zbigniew Korzeniowski (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania M. H.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.
o wysokość świadczenia (emerytury),
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 20 września 2018 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 26 stycznia 2017 r., sygn. akt III AUa [...],

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje
Sądowi Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania
oraz orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z 26 stycznia 2017 r. oddalił apelację pozwanego organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w K. z 20 listopada 2015 r., który zmienił decyzję pozwanego i nakazał obliczyć emeryturę

wnioskodawcy M. H. na podstawie art. 26 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. Wnioskodawca (urodzony 9 października 1947 r.) nabył prawo do emerytury górniczej od 1 marca 1995 r. W dniu 25 marca 2015 r. wystąpił z wnioskiem o emeryturę i ustalenie jej wysokości na podstawie art. 26 ustawy. Przedłożył zaświadczenie potwierdzające zatrudnienie na podstawie umowy zlecenia od 16 do 23 marca 2015 r. Pozwany nie uwzględnił wniosku na podstawie art. 55 ustawy. Sąd Okręgowy uwzględnił odwołanie stwierdzając, że z kręgu uprawnionych do obliczenia emerytury kapitałowej na podstawie art. 26 w związku z art. 55 nie można wykluczyć osoby, która przed 31 grudnia 2008 r. złożyła wniosek o emeryturę. Decyduje podleganie ubezpieczeniom społecznym po osiągnięciu zwykłego wieku emerytalnego. Wnioskodawca nie pobierał wcześniej emerytury na podstawie art. 27 ustawy. Nawet wówczas nie byłby wyłączony z prawa do obliczenia emerytury na podstawie art. 26 ustawy. Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu oddalenia apelacji pozwanego nie stwierdził przeszkód do zastosowania w sytuacji ubezpieczonego art. 26 przy obliczeniu wysokości emerytury przyznanej po osiągnięciu pełnego wieku emerytalnego. Po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego wystąpił z wnioskiem o emeryturę i podlegał obowiązkowi ubezpieczeń społecznych.

W skardze kasacyjnej zarzucono naruszenie art. 55 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS w związku z art. 26 i art. 27 tej ustawy przez przyjęcie, że ubezpieczony po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego kontynuował ubezpieczenie emerytalne i rentowe zawierając umowę zlecenia na 7 dni. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano, że jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarżący zasadnie zarzuca naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię.

Prawo do ustalenia emerytury na podstawie art. 55 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS ma ten ubezpieczony, który kontynuował ubezpieczenie i o emeryturę powszechną (art. 27) wystąpił po 2008 r.

Wnioskodawca nie spełnia tego warunku, gdyż otrzymał emeryturę górniczą w 1995 r. i nie kontynuował ubezpieczenia (zatrudnienia).

Zatrudnił się na kilka dni przed wnioskiem o emeryturę z 25 marca 2015 r. W takiej sytuacji pozwany zasadnie odmówił prawa do ustalenia emerytury na podstawie art. 55.

Przesłanką negatywną jest brak kontynuowania ubezpieczenia, czyli ubezpieczenia emerytalnego i rentowego istniejącego przed osiągnięciem zwykłego wieku emerytalnego (art. 27 ustawy). Ustalono w sprawie krótkie zatrudnienie na zlecenie nie spełnia warunku z art. 55, czyli kontynuowania ubezpieczenia, dlatego samo wystąpienie z wnioskiem o emeryturę po 2008 r. nie uprawnia do obliczenia emerytury na podstawie art. 26.

Wykładnia przyjęta w zaskarżonym wyroku jest sprzeczna z art. 55 i niezgodna z utrwalonym orzecnictwem Sądu Najwyższego. Powiedziano wszak co następuje:

„Uprawnienie do obliczenia emerytury na podstawie art. 26 w związku z art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) ma ten ubezpieczony urodzony przed 1 stycznia 1949 r., który kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe, a o emeryturę powszechną wystąpił dopiero po 31 grudnia 2008 r. Uzyskanie wcześniejszej emerytury nie wyłącza stosowania tej regulacji (wyrok z 29 stycznia 2014 r., I UK 411/13)”.

„Możliwość skorzystania z wtórnego przeliczenia świadczenia na podstawie art. 55 ustawy z 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych została przez ustawodawcę ściśle określona i nie dopuszcza wykładni rozszerzającej. Ustawodawca wyraźnie przewidział możliwość zastosowania art. 55 pow. ustawy tylko dla osób spełniających warunki do uzyskania emerytury na podstawie art. 27 pow. ustawy, które kontynuowały ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu przewidzianego w tym przepisie wieku emerytalnego, a z wnioskiem o przyznanie emerytury wystąpiły po dniu 31 grudnia 2008 r., ergo wyraźnie wyłączył przeliczenie „starej” emerytury według nowych zasad (wyrok z 31 stycznia 2017 r., II UK 652/15)”.

„Z możliwości obliczenia wysokości emerytury na podstawie art. 55

u.e.r.f.u.s., nie mogą korzystać ubezpieczeni urodzeni przed dniem 1 stycznia 1949 r., także kontynuujący ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu przewidzianego w art. 27 tej ustawy wieku emerytalnego, którym przyznane zostały emerytury po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego (art. 27 ustawy) przed końcem 2008 r. w wysokościach obliczonych według dotychczasowych zasad, także wówczas gdy nie pobierali takiego świadczenia, wobec kontynuowania zatrudnienia (wyrok z 8 marca 2017 r., II UK 755/15)” (...). Zakresem podmiotowym tego przepisu objęci są ubezpieczeni „spełniający warunki do uzyskania emerytury na podstawie art. 27” (a nie ubezpieczeni, którzy uzyskali prawo do tego świadczenia), kontynuujący ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego. Z tego wynika, że chodzi o nabycie prawa do tego świadczenia *in abstracto* (w związku ze spełnieniem warunków – art. 100 ust. 1 ustawy emerytalnej), a nie *in concreto* (na skutek złożonego wniosku o świadczenie – art. 116 ust. 1 w związku z art. 129 ust. 1 tej ustawy) przez osobę, która po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego kontynuowała ubezpieczenia emerytalne i rentowe i dopiero następnie wystąpiła z wnioskiem o emeryturę. Taka interpretacja odpowiada również wynikom wykładni systemowej i celowościowej. Przepis art. 55 został umieszczony w Dziale II Rozdziale 4 ustawy emerytalnej, zatytułowanym „Ustalanie wysokości emerytur, o których mowa w art. 27-50e”. Nie budzi wątpliwości, że wszystkie przepisy zawarte w tym rozdziale ustawy emerytalnej dotyczą ustalania wysokości emerytury z określonego tytułu przyznawanej na skutek pierwszego wniosku o to świadczenie, a nie przeliczania wysokości wcześniej przyznanej tego rodzaju emerytury. Przepisy odnoszące się do przeliczania wysokości nabytej wcześniej emerytury umieszczone są w zupełnie innej części ustawy emerytalnej, a mianowicie w Dziale VIII Rozdziale 3 tej ustawy, zatytułowanym „Zmiany w prawie do świadczeń i ich wysokości”. Oznacza to, że w art. 55 ustawy emerytalnej uregulowano sposób obliczenia wysokości emerytury uzyskanej w wieku powszechnym na skutek pierwotnego wniosku o to świadczenie. Dotyczy on zatem tylko tych ubezpieczonych, którzy w chwili składania tego wniosku spełniali warunki z art. 55 ustawy, a więc przede wszystkim kontynuowali ubezpieczenie emerytalne i rentowe po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego, nie realizując uprawnienia do

emerytury i w ten sposób przyczyniając się do powiększenia Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Takiej wykładni nie sprzeciwia się ograniczenie temporalne zawarte w art. 55 ustawy emerytalnej, czyli konieczność wystąpienia z wnioskiem o emeryturę przewidzianą w art. 27 ustawy po dniu 31 grudnia 2008 r. Z tego, że emerytura przyznana na skutek wniosku złożonego przed 1 stycznia 2009 r. nie może być obliczona według nowych zasad nie wynika bowiem, że emerytura przyznana z tytułu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego na skutek późniejszego wniosku może być w każdym czasie przeliczona na podstawie art. 55 ustawy emerytalnej, jeżeli warunek kontynuowania ubezpieczenia emerytalnego i rentowych został spełniony później niż w chwili przyznawania prawa do tego świadczenia” (wyrok z 16 maja 2018 r., III PK 86/17).

Z powyższego zestawienia orzeczeń wynika, że na gruncie art. 55 warunkiem koniecznym (*sine qua non*) jest kontynuowanie ubezpieczenia sprzed osiągnięcia zwykłego wieku emerytalnego i wystąpienie z wnioskiem o emeryturę na podstawie art. 27 dopiero po 31 grudnia 2008 r. Można zwrócić uwagę na podobny przedmiot spraw w wyrokach Sądu Najwyższego z 20 września 2017 r., I UK 339/16 i z 16 maja 2017 r., II UK 219/16 (zob. także wyroki z 16 maja 2018 r., III UK 86/17, z 15 marca 2018 r., I UK 31/17, z 8 lipca 2015 r., II UK 217/14).

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. oraz art. 108 § 2 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.).